

LUND UNIVERSITY

Lär tekniker arbetsmiljö

Bohgard, Mats

Published in:
Du & jobbet : arbetsmiljötidningen

2001

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Bohgard, M. (2001). Lär tekniker arbetsmiljö. *Du & jobbet : arbetsmiljötidningen*, 4.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Lär tekniker arbetsmiljö

Teknikerna kan allt mindre om arbetsmiljö, och dagens högskolor prioriterar inte ämnet. Det menar Mats Bohgard vid Lunds tekniska högskola.

Ett väl fungerande arbetsliv är en förutsättning för långsiktig hållbarhet, avseende hälsa och ekonomisk utveckling. Det är trots allt inte värdepappersaffärerna i sig som skapar välfärd och tryggad ekonomi på sikt.

Många upplever ökande problem på arbetsplatserna. Andra får tydliga signaler från familjemedlemmar, vänner och bekanta. Stressrelaterade problem verkar öka, samtidigt som gamla traditionella arbetsmiljöproblem finns kvar.

Många arbetsskador är irreversibla. Kostnader för sjukskrivningar, rehabilitering och förtidspensioneringar är höga. En fortsatt negativ utveckling hotar folkhälsan och företagets konkurrenskraft, liksom den hotar en ändamålsenlig offentlig verksamhet.

Till detta kommer att det är svårt att rekrytera till särskilt hårt utsatta yrken och att det blir svårt för människor att klara av att arbeta när de blir äldre. Effektiva verksamheter kräver kunniga, friska och motiverade människor.

DEN OFFENTLIGA debatten om arbetslivet sker med en ganska samstämmig bakgrundskör av mantran som "bättre arbetsorganisation", "bättre ledarskap" och "bättre social kompetens". Dessa åkompanjeras av välmenande uppmaningar av typ "chefer måste bli tydligare" och "chefer måste lära sig lyssna".

Ledarstilar och ledarskapspersongegenskaper är inte betydelselösa. Men bredd och djup i kunskaper om människans fysiska, psykologiska och sociala möjligheter/begränsningar och om samspelet människa-teknik-organisation är minst lika viktigt. Särskilt viktigt är det för dem som ska leda morgondagens arbetsliv och som utvecklar ny teknik.

NYCKELGRUPPER I DET här sammanhanget är ingenjörer och ekonomer som utbildas vid våra högskolor.

Vid de tekniska högskolorna examineras nu 4 000 civilingenjörer per år. Många kommer att arbeta med utvecklingen av framtidens teknik och många får relativt snabbt ledande befattningar. De kommer direkt och indirekt att påverka framtidens arbetsliv. Men de flesta nya civilingenjörer har bristfälliga eller obefintliga kunskaper om hur tekniken påverkar människan i arbetsliv och samhälle.

I högskoleförordningen anges tre huvudmål för civilingenjörsutbildningen. I ett av dem står det att studenten ska ha "förvärvat kunskaper om och färdigheter i att utforma produkter, processer och arbetsmiljö med hänsyn till människors förutsättningar och behov samt till samhällets mål avseende sociala förhållanden, resurshushållning, miljö och ekonomi".

Det finns kurser och utbildningar vid alla landets tekniska högskolor som ger både breda och djupa kunskaper i arbetsvetenskap/arbetsmiljö och människa-teknik-kompetens. Det innebär att det finns en hel del nya civilingenjörer som har en god grund. Men de flesta har inga eller mycket dåliga kunskaper om samspelet mellan människan, tekniken och organisationen i arbetslivet. För en majoritet är det ovan citerade målet inte uppfyllt. Högskoleverket har hittills inte haft några synpunkter på detta.

Under de senaste tio åren har andelen studenter som haft obli-

gatoriska arbetsvetenskapliga kurser i sina utbildningsprogram minskat, och trenden vid våra tekniska högskolor är att efterfrågan fortsätter att minska. Däremot verkar efterfrågan öka på fler rent ekonomiska ämnen, liksom på kunskaper om tillämpning av matematiska modeller för optimering av ekonomiska transaktioner. Vilka kunskaper våra unga studenter strävar efter påverkas av vad samhället signalerar till dem och vad de uppfattar som nyttigt eller lönande på arbetsmarknaden.

Forskare och lärare vid de arbetsvetenskapliga ämnena vid de tekniska högskolorna erfar nu en stark efterfrågan på forskning, uppdrag, utredningar med mera från näringslivet, från offentliga verksamheter och från forskningsfinansiärer.

Samtidigt minskar efterfrågan på de här ämnena från civilingenjörsutbildningarnas olika program. En orsak är att utbildningsresurserna per student har minskat och de tekniska högskolorna ser sig tvungna att fokusera på det som traditionellt har varit kärnverksamhet. Och hit hör inte arbetsvetenskap eller arbetsmiljö. En annan orsak är att valfriheten för studenterna ökar. Ytterligare en orsak kan vara att vi inte förmår attrahera de ungdomar, som är intresserade av samspelet mellan människan och tekniken, till de traditionella civilingenjörsprogrammen.

HÄLSOFARLIGA TUNNELBYGGEN, nya asbestarm och stressrelaterade problem beror troligen mer på att ansvariga tekniker och ekonomer saknar arbetsvetenskapliga baskunskaper än att tillräckliga kunskaper inte skulle finnas i samhället.

Hur tekniska och ekonomiska utbildningar utformas borde inte enbart vara en intern fråga för utbildningsväsendet. Det krävs en bred och öppen debatt om kraven på våra ingenjörers och ekonomers grundläggande kompetens. Vi påverkas alla av arbetslivets organisation och av teknikutvecklingen.

Mats Bohgard
Professor, Lunds tekniska högskola

VI VILL HÖRA DIN RÖST I DEBATTEN! Skriv till oss på
Du&jobbets red: redaktionen@duochjobbet.com

TYCK TILL DIREKT!

Du vet väl att du kan debattera direkt, på vår hemsida www.duochjobbet.com

Säg din åsikt i stort och smått; Får man snatta på arbetet? Kan kärlek på arbetsplatser förbjudas? Hur bra är tillfälliga jobb?

Du Tyck & Fråga

• Samråd tygd
• Privatsaker
• Lärare
• Hälsa
• Färdigheter

• Debattera på jobbdubatten och diskutera med andra om allt som rör arbetslivet
• Fråga experterna på arbetsmiljöforum - Skicka din fråga direkt här, eller lär vandra här något. Det finns både nya frågor, och ett arkiv med gamla frågor.

• Till Frågan
• Till Jobbdubatten
• Användningsforum